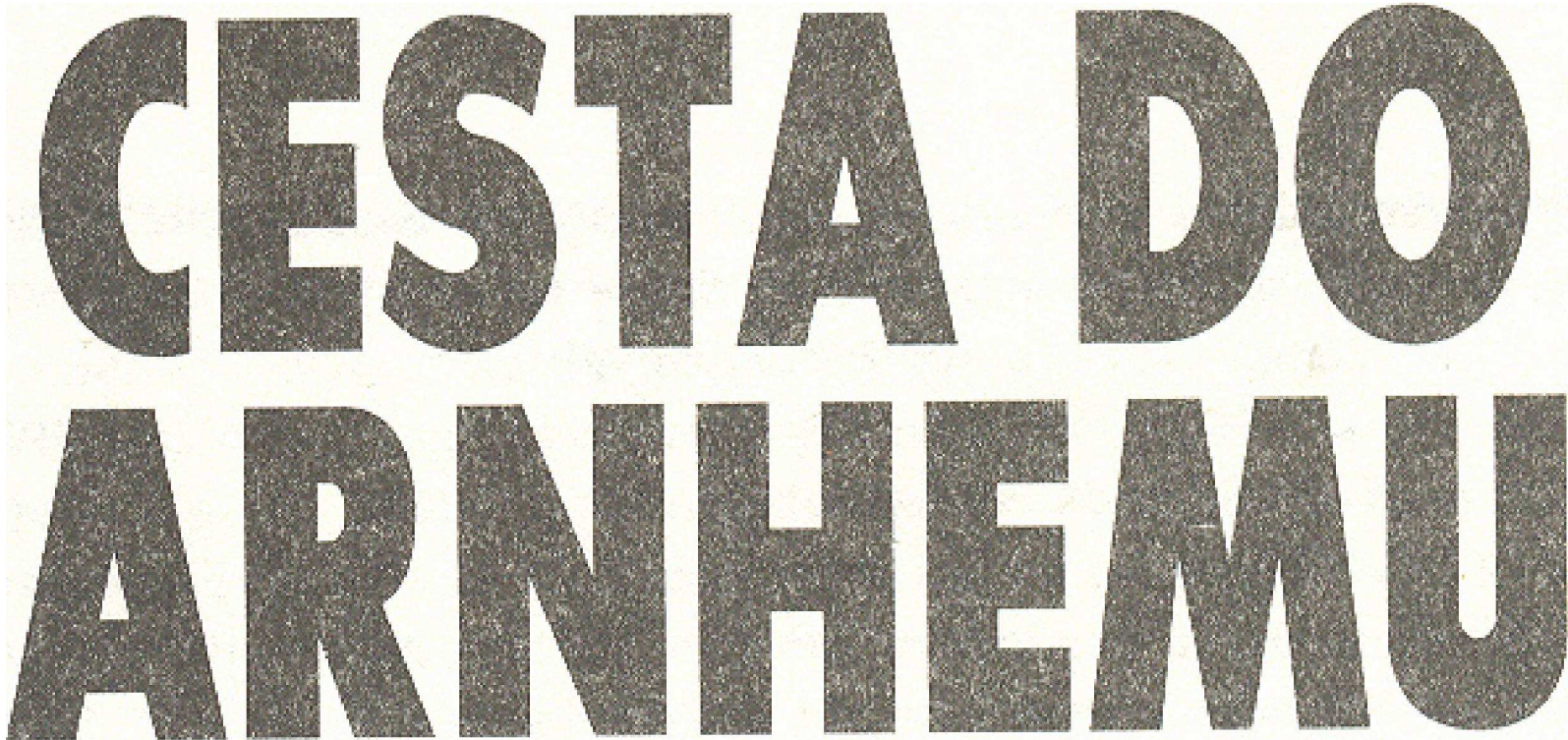

Donald R. Burgett

v v/ *
KRICICI OREL V HOLANDSKU

JO

BRNO/2003

PODĚKOVÁNÍ

Vděčný dík patří dr. Stephenu E. Ambrosemu za jeho laskavou kritiku nadšenou podporu mých předchozích knih. Mé ženě Twyle Moon (Mooneen) za její neutuchající víru. Mé agentce Rhondě J. WincheUov Authot's Agency za neúnavnou práci a za prosazení mých rukopisů. Všem členům nakladatelství Presidio Press za to, že podstoupili riziko, a vynikající práci, kterou odvedli. Edu Benecke-mu, bojovému druhu ze 1. vzdušné výsadkové divize, za množství fotografií z jeho soukromé sbírky. Marku Bandovi, vojenskému historikovi, spisovateli a blízkému příteli, který mi pomáhal svou znalostí německé vojenské mašinerie a poskytl fotografie ze své sbírky válečných snímků, což velice oceňuji. Děkuji všem každému jednotlivě a všem dohromady.

NÁVRRT DO ALDBGURNE

Když se mi zahojila zranění, která jsem utrpěl 13. června 1944 v bojích v Normandii, byl jsem 12. července propuštěn z americké 216. všeobecné nemocnice v Coveníry v Anglii. Byl jsem výsadkář, hrdý příslušník elitní 101. vzdušné výsadkové divize „křičících orlů“, která byla v čele invaze v den D — 6, června 1944. Má skupina seskočila v 01 hodin 14 minut v noci — mezi prvními spojeneckými jednotkami, které se toho dne dotkly francouzské půdy. Lodní výsadek následoval téměř o pět hodin později a naše pěchota se musela probojovat krvavým peklem přes vyloďovací pláže Omaha a Utah a spojila se s námi o den později hlouběji ve vnitrozemí.

Vydali mi jízdenky na vlak pro cestu do Aldbourne. V Anglii se tehdy cestovalo především vlakem. Obdržel jsem rovněž poukázky, na které jsem mohl dostat maso v libovolné americké jídelně, a přidělové lístky, abych si mohl koupit různé potřebné předměty jako holicí strojek, žiletky, toaletní potřeby, sladkosti a cigarety v obchodech na amerických vojenských základnách. Písař mi vydal cestovní rozkazy a varoval mě, že bez nich nesmím ze základny a hlavně bez nich nesmím venku padnout do rukou vojenské policie. Převzal jsem rovněž malou zálohu na své příští služné. Všechny doklady jsem bezpečně uložil do vnitřní kapsy bundy a vydal se na cestu k našemu základnímu táboru.

Cestování anglickou železnicí mě vždycky fascinovalo. Když člověk nastoupil ve stanici některými z mnoha bočních dveří do vozu, ocitl se sám, případně s několika dalšími cestujícími, v napůl soukromém oddělení, a usadil se samostatně nebo ve skupině dvou až čtyř na protilehlých lavicích, oddělených pouze úzkou uličkou.

Angličané mi připadali uzavření. Nesnažili se vníknout otázkami nebo žvaněním do soukromí spolucestujících. Raději nechávali

každého souseda o samotě a s jeho vlastními starostmi. Ovšem jakmile byli vtaženi do rozhovoru, téměř všichni odpovídali přátelsky. V dané chvíli jsem chtěl být raději sám, a tak jsem se usadil u okna, kde jsem se mohl věnovat svým myšlenkám a pozorovat ubíhající krajinu. Když se za jízdy díváte z okna, ubíhá vám čas rychleji. Pozorujete cizí zemi a hodně se o ní dozvíte, protože většina železničních tratí vede „zadními dvorky“ — perifériemi — velkých měst a venkovem, čili tudy, kde žijí prostí lidé.

Do pravého ucha, které těžce zranil německý granát při útoku na bodáky u Carentanu, se mi z větší části sluch již vrátil. V této bitvě jsme ztratili mnoho kamarádů — padli, nebo byli raněni - a sami jsme zabili tolik Němců, že bojiště bylo pokryto mrtvolami vojáků obou armád zalitými tuhnoucí krví. Má pravá paže, kterou o něco později v tomto útoku střepina granátu téměř utrhla, nebyla dosud úplně v pořádku. Delší část pravého předloktí až po konečky prstů byla stále ještě bez citu, palčivé trnula jako noha přeležela ve spánku. Rána byla na dotek citlivá a do paže se mi ještě nevrátila síla. Přesto jsem teď uháněl zpátky do základny a do služby. Byl jsem rád, že se vracím.

Když jsem dojel do Aldbourne, šel jsem přes náměstí. Městečko bylo téměř opuštěné. Několik chodců se po mně ohlédlo, ale žádného z nich jsem nepoznal. Byl jsem první z naší jednotky, kdo se po seskoku v Normandii vracel.

Prošel jsem bránou tábora, pak jsem se zastavil a dlouho stál ve dvoře. Byl prázdný. Řady stájí, které jsme považovali za svůj domov, se nezměnily. Opustili jsme je *při* odjezdu do prostorů soustředění, odkud jsme v letadlech odstartovali v čele invaze do Normandie. Neozýval se tu ani hlásek, nebyli tu žádní výsadkáři klusající z jednoho kouta do druhého, žádní důstojníci ani poddůstojníci, kteří by někoho buzerovali, nikdo neprováděl pořadový výcvik, nikde nikdo — jen ticho. Poprvé po mnoha měsících jsem se cítil hrozně osamělý. Otevřít dveře do stáje číslo 13 mi připadalo jako otevřít hrobku. Hlavou mi probíhaly vzpomínky. Rád bych věděl, kolik kamarádů je ještě naživu. Jeciine rozumné bylo něčím se zaměstnat — a tak jsem posbíral všechno své špinavé prádlo, odnesl je do prádelny vedle latrín a ručně je vypral. Když jsem skončil, vrátil jsem se do stáje, snědl kousek

ryby a pár bramborových hranolků, které jsem si předtím koupil ve městě. Pak jsem zalehl.

Příštího rána, 13. července 1944, jsem se probudil do jasného slunečného dne. Byl to krásný začátek dne, ale byl jsem stále ještě sám. Ticho na mně leželo jako olověná přikrývka, tlustá a dusivá. Zase jsem myslel na to, co dělají kamarádi. Kolik jich ještě žije? Kolik jich utrpělo těžká zranění? Zaměstnával jsem se všelijakými drobnostmi a pak jsem zalehl na palandu k odpočinku. Pozdě odpoledne mě probudil pekelný kravál, který přicházel z centra městečka. Byla to má jednotka. Kamarádi přišli domů. Navlékl jsem na sebe uniformu, obul boty, nenamáhal jsem se šněrováním a rozběhl se k bráně. V polovině dvora jsem je uviděl. Běželi ke mně, ječeli a smáli se jako hejno děcek na výletě. Phillips, Benson, Liddle, Carter, Hundley, Trotter a mnoho dalších — všichni bouřlivě veselí, rozesmátí, mnozí se drželi v objetí kolem ramen. Dorazili domů.

A tak se rota A 506. parašutistického pluku 101. vzdušné výsadkové divize vrátila domů na svou základnu do Aldbourne v Anglii.

Sdělili mi, že jsem byl prohlášen za padlého v akci, když blízko mého obličeje vybuchl granát. Proto jsme si jen krátce vyměnili pozdravy a já jsem uháněl na velitelství pluku v Littiecote Manor ohlásit, že jsem živý, a zabránit tomu, aby rodičům odeslali telegram o mé smrti. Velitelství pluku bylo zavaleno papírováním. O každém příslušníkovi pluku se mělo zjistit, zda žije, nebo je mrtvý, raněný či pohřešovaný. Když jsem tam dorazil, telefonovali právě do nemocnic, aby se dozvěděli, kdo z pluku případně v nemocnici leží, jak těžce je raněn a hlavně, kdy se bude moci vrátit do služby, jestli to vůbec bude možné. Po konečném zjištění ztrát se pak doplňovacím velitelstvím ohlásí, aby vyslali potřebný počet vycvičených doplňků, které zaplní místa po těch, kdo se již nevrátí. Divize se měla okamžitě doplnit na původní plné stavy.

Naše velení nám obyčejně neposkytovalo žádný odpočinek. Nebyl čas na přemýšlení, na úvahy o vlastních ztrátách. Naším úkolem bylo vést válku a zvítězit v ní. Musela se udržovat přísná vojenská kázeň, a výcvik pokračoval, bez přerušení — vždy s vědomím cíle — bojovat a zvítězit.

Tentokrát nám naši papaláši poskytli čas, abychom mohli najít své bágly, které zůstaly v kasárnách, jakož i oděvy a ostatní věci, i čas k tomu, aby se uklidily kasárny. Pracovali jsme na tom celý den, až jsme si byli jisti, že je vše čisté a v pořádku. Nikdo nám neřekl, kdy dostaneme rozkaz vyrazit nebo nás překvapí prohlídka, a tak jsme museli být se vším hotovi co nejdříve. Naše kasárny byly původně koňské stáje. Stály v řadách, některé v pravém úhlu k ostatním, takže tvořily jeden veliký dvůr ve tvaru U a jeden malý dvorek. Každá stáj byla dostatečně velká pro čtyři muže, s patrovým lůžkem u dvou stěn a s malými kamínky na uhlí uprostřed zadní stěny. Po obou stranách holandských dveří, umístěných vpředu uprostřed, bylo malé okno, které se dalo otevřít zčásti nebo úplně - podle počasí. Tyto stáje — napůl soukromé, čisté a komfortní — představovaly nejlepší ubytování, jaké jsem za vojenské služby poznal.

Důstojníci byli ubytováni v panském domě u brány proti velkému dvoru, na kterém jsme se shromažďovali při budíčku, prohlídkách, instruktážích, nástupech a dalších příležitostech. Každé ráno se po budíčku objevil v čelních dveřích panského domu kapitán Meivin O. Davis se svou suitou a pak rázně napochodoval ke středu naší skupiny a přijal ranní hlášení. Potom jsme dostali rozchod, načež jsme se všichni hnali jako šílení do svých stájí pro nádobí a odtud opět pekelnou rychlostí do jídelny na vzdáleném konci tábora ke snídani. Ti pomalí se dostali na samotný konec dlouhé rotní fronty.

Po skončení denního zaměstnání jsme — Phillips, Benson, Liddle a já — seděli ve své stáji a povídali. Toho dne jsme si ve stáji č. 13 povídali dlouho do noci o mnoha věcech, hlavně jsme však hovořili o těch, kdo byli mrtví, ranění nebo pořád ještě pohřešovaní. Ve všech ostatních stájích někdo chyběl - buď byli mrtví, nebo ranění. Pouze do stáje č. 13 se po invazi do Normandie již vrátili všichni její nájemníci — Donald B. Liddle, Leonard Benson, Harold Phillips a já, Don Burgett. Těžce ranění byli posláni do Států, jakmile se jejich stav stabilizoval — a nikdy se k nám již nevrátí. Ostatní ranění se uzdravovali v Anglii a dříve nebo později se vrátí zpět k jednotce — podobně jako já — aby se účastnili dalších tažení, a někteří budou znovu raněni — nebo zabiti. Málokterí z nás přežijí nebo zůstanou celí a zúčastní se všech tažení pluku.

Hovořili jsme o útoku na bodáky, který jsme vedli 13. června mezi živými ploty u Carentanu. Když jsme se hnali útokem proti výšlehům z hlavní kanónů osmaosmdesátek, po koberci minových výbuchů, v křížové palbě pušek a kulometů, bylo zraněno nebo zabito tolik mužů, že jsme toto střetnutí nazvali „bitva u Krvavé rokle“.

Bitvu jsme tenkrát vyhráli. Byl jsem mezi mnoha raněnými, kteří byli objeveni a ošetřeni některým ze zdravotníků, jedním z oněch hrdinů beze zbraně, kteří neváhali postavit se kulkám, výbuchům a střepinám granátů a ošetřovat své kamarády. Jejich úsilí, odvaha a dovednost mi zachránily paži.

Bezprostředně po návratu do Aldbourne jsme předali své těžce poničené zbraně zásobovacímu oddělení k opravě. Do tábora přijel zbrojír s pojízdnou dílnou a provedl menší opravy. Zbraně, které nedokázal opravit, byly poslány do opravárenských skladů. Sestavili jsme požadavky na náhradu zbraní, oděvů, bot, jídelních souprav a všeho ostatního, co jsme postrádali.

Dostal jsem novou automatickou pušku M1 náhradou za tu, kterou jsem pozbyl při zranění. Nejprve se puška musela zbavit konzervačního tuku — Cosmolinu. Byla to patlačka. Pak se musela seřídít a dokonale nastavit, aby bylo jisté, že je v naprosto bezvadném stavu. Brzy pojedeme na střelnici zaměřit nové a opravené zbraně. V boji platí první výstřel, ten musí přinést maso na stůl. Zřídka kdy máte druhou šanci. Ve válce neexistuje druhé místo: buď vyhraujete, nebo prohraujete.

S obvyklými opičkami nám vyplatili zpětně dvouměsíční žold. Výsadbáři postupovali na jedné straně dlouhého stolu, za kterým seděl intendant, zásobovací důstojník, velitelé čet a zástupce Červeného kříže. Intendant vypočítal peníze a posunul je k zásobovacímu důstojníkovi, který je předal příslušnému veliteli čety. Každý z důstojníků ověřil vyplácenou částku a zkontroloval, zda výsadbář něco nedluží. Jak výsadbář postupoval od jednoho pantáty ke druhému až na konec stolu, srážely se mu na místě všechny dluhy.

Zástupce Červeného kříže, poslední muž v řadě. chtěl od každého vojáka jméno a osobní číslo, poté prohlédl na papírech před sebou abecední seznam a kontroloval, zda si někdo od poslední výplaty nevypůjčil dolar nebo dva. Jestli ano, tak červenokřížák obnos odečetl,

odebral a peníze strčil do krabičky, kterou měl u sebe. Pak vypočítal, kolik peněz zbylo pro výsadkáře, a položil je na stůl. Teprve potom směl výsadkář peníze nahlas přepočítat a podepsat se na seznam.

V tomto okamžiku se předpokládalo, že voják dostal do halíře zaplacenou za své služby od posledního žoldu do dnešního dne. Já, stejně jako všichni ostatní, jsem pociťoval hluboký odpor k tomu, že mám nad sebou civilní pracku, která manipuluje s mými penězi, sráží z nich částky a počítá je pro mne — červenokřížák nečervenokřížák.

Dne 14. července jsme obdrželi potravinové lístky a dovolenky a vyrazili jako z děla samostatně vlakem nebo autobusy a zamířili po britských ostrovech do vyhledávaných oblastí nebo na místa, o kterých jsme slyšeli před válkou. Mnozí odcestovali do Skotska, do Blackpoo-lu a Edinburghu, kde byl americký voják vzácností. Další odjeli do Bristolu, Bathu a do Londýna, kde se poflakovali a popíjeli, naráželi si děvčata — mladá i starší — a vyvolávali pranice s kdekým. Když nebyli k dispozici Angličané, Svobodní Francouzi nebo nějací blátošlapi (pěšáci, kteří nepatřili k výsadkářům), prali se výsadkáři mezi sebou.

V těchto zápasech nešlo o žádné nepřátelství, byl to pouze projev fyzického honimířství, vychloubačnosti, předvádění, kdo je tvrdší. Někteří výsadkáři vyhledávali klidnější místa a chovali se pokojně.

Většina z nás jela ve skupině nákladním autem do Swindonu, kde jsme chytili vlak do Londýna. Samotář Liddle zmizel neznámo kam. Phillips, jak se zdálo, měl v hlavě jiné záležitosti, a zamířil též někam jinam. A tak se stalo, že jsem se spřáhl s Bensonem k prohlídce londýnských pamětihodností, protože nikdo z nás tu předtím nebyl. Zanedlouho jsme stáli před „Rainbow Corner“ uprostřed proslulého londýnského Piccadilly Circus.

Není třeba zacházet do podrobností o tom, co se dělo v následujících devíti dnech a nocích. Naše velení bylo tentokrát mimořádně velkorysé a poskytlo každému z nás dovolenou plných sedm dnů plus dva dny na odjezd a návrat. Nestrávili jsme celou dovolenou flámováním. Stihli jsme i prohlídku Buckinghamského paláce, kde jsme přihlíželi střídání stráží, prohlédli jsme si londýnský Tower, slavné chrámy sv. Petra a sv. Pavla, Big Ben a jiná zajímavá místa, o nichž jsem četl již na základní škole.

Strávili jsme rovněž hodně času v pubech, včetně známého „**The Queen's Bazaar**“, který jsme okamžitě překřtili na „**The Queen's Brassiere**“ (Královnina podprsenka), a v mnoha dalších, na které si již nedokážu vzpomenout — pamatuji si ovšem Americký bar, který stojí úhlopříčně od Rainbow Corner přes velké náměstí na Piccadilly Circus. Opravdu si již nevzpomínám, kde jsme všude byli — a ostatně si nejsem jist, zda si vůbec chci vzpomenout.

Jednu událost si však pamatuji dobře: nějaká dáma z Červeného kříže pořádala pro naši skupinu slavnostní večeři v Rainbow Corner. Zmocnili jsme se její kočky, uvázali jsme jí kapesník jako padák a shazovali ji z vyššího poschodí skupince výsadkářů, kteří ji dole na ulici chytali, aby nespadla přímo na chodník.

Kvalifikace na parašutistu vyžaduje pět seskoků a kočka již absolvovala tři, když si její majitelka všimla, co s kočkou provádíme. Vykřikla něco velice hlasitě a sáhla prudce po výsadkáři, který se chystal kočku vyhodit z okna na její čtvrtý seskok. Výsadkář poněkud prudce odskočil a přitom vyhodil kočku z okna doprostřed živé ulice, kde ji v mžiku přejelo projíždějící taxi. Kočka již nikdy nemohla absolvovat svůj pátý kvalifikační seskok — a my jsme se po tom všem rozhodli, že nezůstaneme na slavnostní večeři.

Když dovolená skončila, vydali jsme se na nákladních autech, vlakem nebo autostopem zpět do Aldbourne, většina z nás vystřízlivělá, pobledlá a finančně zruinovaná. V táboře jsme opět začali s obvyklým denním programem — čištěním zbraní, přípravou k jejich zastřílení na střelnici a cvičeními v terénu. V družstvech a četách bylo mnoho nových doplňků, kteří si museli osvojit náš způsob boje a dovednosti nezbytné k přežití, než půjdeme znovu do bitvy.

Právě jsme se pořádně usazovali a začali se cítit jako doma, když jsme dostali rozkaz, abychom sbalili své věci a připravili se na přesun do nového základního tábora. Proč? Velice se nám líbilo tam, kde jsme byli. Byli jsme zde od okamžiku, kdy divize přibyla do Anglie, a seznámili se s mnoha obyvateli Aldbourne. S některými místními lidmi jsme navázali téměř rodinné vztahy. Věděli jsme, že brzy půjdeme opět do akce, tak proč by nás velení nemohlo ponechat

tady až do příští operace? Byly to odůvodněné otázky, ale chlápci s hvězdičkami na ramenou měli rozhodující slovo, a tak jsme se sbalili a ve vypůjčených nákladních autech jsme se přesunuli na jih, do rozsáhlého holého prostoru blízko u Chisledonu. Bylo odtud poněkud blíž ke Swindonu než z Aldbourne, ale my bychom raději zůstali na své staré základně. A aby se urážka korunovala nespravedlností, zjistili jsme, že naše stáje obsadí rota výsadkářů 17. vzdušné výsadkové divize, právě příjíždějící ze Spojených států. Budou bydlet v našich pohodlných barácích, zatímco my budeme spát ve stanech.

Seskákali jsme z aut se svými kasárenskými vaky, se zbraněmi a výstrojí a zjistili, že na nás čekají velké stohy celtových stanů o velikosti zhruba pět krát pět metrů. Pod velením důstojníků jsme se dali do práce, vytýčili rotní uličky a označili v přímých řadách místa pro stany. Pak nás rozdělili do pracovních čet, roznesli jsme složené stany na označená místa, vztyčili je a upevnili kolíky. A tak se stanové městečko v otevřeném terénu těsně na jih od Chisledonu stalo naším novým domovem.

A právě v Chisledonu jsem se seznámil se Siberem Speerem. Byl to nováček, který právě dorazil se skupinou čerstvých, neotesaných doplňků a byl přidělen do mého družstva. Od prvního okamžiku, kdy jsem se s ním setkal, jsem ho neměl rád. Proč? Nevím, prosté jsem ho neměl rád. Speer byl menší než já, byl však statnější. Jeho nos mi připadal v jeho snědém, hlubokými vráskami rozbrázděném obličejí příliš velký. Prohlížel jsem si jeho tvář důkladněji a nakonec jsem dospěl k závěru, že kdyby byl jeho nos menší, ztratila by jeho tvář souměrnost. A také jsem si myslel, že je Speer nějaký divný. Později, když jsme spolu plnili zvláštní úkoly, mi byl stále méně sympatický. Nikdy se nevyhnul žádné práci, nikdy se nevytratil z tábora na pár piv, ne-vyplížil se bez propustky na chvíli do města za děvčaty. Vždy splnil bez protestů každý, i nejnepríjemnější úkol. Byl by si odřel zadek dokrvava, jen když mu nějaký důstojník nebo poddůstojník uložil práci- To mi nesesedělo. Z mého hlediska měl každý prostý voják nejen *právo* ulejšvat se a nadávat — byla to dokonce jeho *povinnost*. Speer nikdy nedělal ani jedno ani druhé.

Přidělili nás do jednoho stanu, naše lůžka se téměř dotýkala. Rozčilovalo mě to. V dalších dnech jsme se Speerem pracovali společně na mnoha zvláštních úkolech. Speer byl vždycky dobře naladěný, zdravil mě úsměvem, radostným pozdravem a vždy byl ochoten povídat si nebo pracovat. Pochopil jsem, že je naprosto otevřený. Jako neochotný posluchač jsem se dověděl, že pochází z New Yorku a že nikdy neviděl živou krávu, dokud nevstoupil do armády. Byl devótní katolík a doma měl dívku, se kterou se hodlal oženit, až skončí válka. Vyprávěl mi o své matce, o které mluvil vždy s největší oddaností. Byla invalidní a odkázána na vozík. Říkal, že jí po válce koupí auto a bude ji vozit, kamkoli se jí zachce. Každý měsíc posílal domů peníze — šetřil na auto. Když to udělal poprvé, prohlásil: „Tohle je kolo.“ Další měsíc to bylo druhé kolo. Můj vztah ke Speerovi se začal měnit. Věděl jsem, že jednoho krásného dne bude auto mít.

Postupně jsme se spřátelili — a později se z nás stali téměř bratři. Už jsem ho nepovažoval za podivína. Byl dobře stavěný, silný, ochotný a schopný pracovat celý den a ještě mnohem déle. Společně jsme plnili uložené protivné drobné úkoly, spolu jsme chodili do města a do kina. Dokonce jsme si vzájemně sdělovali důvěrné záležitosti z dopisů. Později jsem si uvědomil, že jsme se spřátelili větším dílem jeho zásluhou a nikoli mou, a vždy jsem byl vděčný za jeho tolerantní způsoby a za jeho ohleduplnost.

Po návratu ze Stonehenge jsme zahájili vážný výcvik — od pořadového výcviku až po terénní cvičení. Divize a všechny její složky se snažily seznámit nováčky se starými kádry a vrátit divizi do stavu, kde všechno klapalo jako hodinky a vedlo k tomu, že fungovala jako elitní bojová jednotka. Nováčci zapadli výtečně mezi „veterány“ a brzy to vyhlíželo tak, jako by divize neztratila ani jediný okamžik. Postrádali jsme ztracené kamarády, ale věděli jsme, že musíme pokračovat bez nich.

V srpnu 1944 přišla zpráva, že jsme se stali součástí spojenecké 1. vzdušné výsadkové armády — First Allied Airborne Army — neboli prvního trojitého A (First Tripple A), jak se jí říkalo, s generálporučíkem Lewisem H. Breretonem jako nejvyšším velitelem. Generálporučík Matthew B. Ridgway se stal velitelem amerického XVIII. výsadkového

sboru, do kterého patřila 17., B2- a 101. vzdušná výsadková divize a XI. velitelství letecké dopravy vojsk, kterému velel generálmajor Paul L. Williams.

Do britského I. vzdušného výsadkového sboru, kterému velel generálporučík Frederick „Boy“ Browning, patřila 1. a 6. vzdušná výsadková divize, 52. pěší divize Lowland (dopravovaná letadly), skupina letecké dopravy vojsk Královského anglického letectva (RAF) a polská 1. samostatná parašutistická brigáda, jejímž velitelem byl brigádní generál Stanislaw Sosabowski.

1. spojenecká vzdušná výsadková armáda se zrodila po invazi do Normandie, když si generál Dwight D. Eisenhower, nejvyšší velitel spojeneckých vojsk, uvědomil skutečnou hodnotu a obrovské možnosti vzdušných výsadkových sil. Parašutisté dokázali, že jsou schopni rychle se přesunovat na malé i velké vzdálenosti a že se dají použít k vertikálnímu obklíčení klíčových pozic na libovolných místech a díky tomu mohou účinně zasahovat na bojišti. Generál Eisenhower se sešel s generálem Georgem C. Marshallem, náčelníkem štábu pozemní armády, a Henrym H. „Hapem“ Arnoldem, velitelem amerických leteckých sil pozemní armády, k diskusi o myšlence vytvořit ucelenou vzdušnou výsadkovou armádu — a získal jejich souhlas se zřízením takové jednotky. Výsledkem jeho iniciativy byla 1. spojenecká vzdušná výsadková armáda.

V jednom z prvních rozkazů, který generál Brereton vydal po setkání s generálem Browningem, bylo uvedeno, že všechny příští výsadkové operace se budou provádět výlučně za dne. Tato taktika byla umožněna tím, že Spojenci po dlouhých a těžkých leteckých bitvách nyní ovládali vzdušný prostor a mohli při všech budoucích parašutistických operacích poskytnout potřebnou ochranu ze vzduchu. Nadále již nebude docházet k bloudění ztracených výsadkářů v hluboké tmě kilometry daleko od seskokové zóny a k zoufalému hledání přátel, někoho či něčeho, na koho nebo na co by se dalo zaútočit.

Po invazi do Normandie bylo plánováno přinejmenším šestnáct operací, v nichž se mělo využít celé spojenecké 1. vzdušné výsadkové armády, nebo jejích částí. Ve dvou případech byla naše 101. vzdušná výsadková divize spolu s dalšími jednotkami spěšně přesunuta na

letišť k překotně naplánovaným akcím, v nichž měli být obklíčeni Němci ustupující přes Francii. V prvním případě jsme měli seskočit poblíž Paříže u Rambouilletu a odříznout Němce prchající před útočící 3. armádou generála Georga S. Pattona ml. Nicméně Pattonův všeobecný útok přes celou Francii se bleskově zmocnil našich cílů a výsadková operace byla zrušena. Znovu nás zburcovali dne 18. srpna a přesunuli na určená letiště. Nikdy jsme nestartovali dvakrát po sobě ze stejných letišť. Po příjezdu jsme dostali instrukce o seskoku, ke kterému mělo dojít příštího dne. Než jsme se však mohli na seskok připravit, Pattonovy jednotky opět převálcovaly cíle nám určené i seskokové zóny a operace byla odvolána.

Dne 31. srpna jsme se začali připravovat na další akci. Po příští dva dny jsme dostávali instrukce, munici a invazní peníze a připravovali se na seskok. Padáky nám měly být jako obvykle dodány až na letištích. Seskok měl být pravděpodobně krvavou záležitostí, protože nepřátelské protiletadlové dělostřelectvo by bylo schopno pozorovat siluety našich letadel na jasné denní obloze. V posledním okamžiku byla i tato operace odvolána, protože rychle postupující americké jednotky nás i tentokrát předešly. Ale nikdo z nás se necítil ošizen tím, že se toho nezúčastníme.

Dne 3. září vybuchla další akce. Měl to být seskok severně od Liege k dobytí a udržení křižovatek přes řeku Meuse a mělo k němu dojít již příštího dne. Polní maršál sir Bernard Law Montgomery, velitel 21. skupiny armád, ho škrtnul: měl své vlastní plány, jak nás použít.

Vrátili jsme se do stanového městečka jižně od Chisledonu a pokračovali tam, kde jsme skončili: ještě více výcviku, pořadový drill, ošetřování zbraní a poslouchání nekonečných řečí o tom, kdy a kde dojde k další operaci. Bude to konečně doopravdy po tolika planých poplaších? Pořád jsme ještě dostávali krátké propustky, a tak každý mohl jen hádat, kdy a kam budeme vysláni. Naše propustky nám dovolovaly vycházky až do Swindonu, ale nikoli dál. Další dny uběhly tak, jak čas v armádě obvykle ubíhá. Navíc k běžnému pořadovému výcviku a terénním cvičením nám bylo uloženo naplnit si vlastní náboje odměrkou střelného prachu, uzavřít čepičkou a pak je sestavit, aby byly připraveny k použití. Plnili jsme rovněž většinu nábojových

pásů kulometnou municí pomocí ručně ovládané kliky a o něco později jsme nahrazovali každý pátý náboj v pásu svítící střelou. V nástupních prostorech budeme tak mít k dispozici množství předem nabitých pásů.

Dne 14. září 1944 konečně padlo rozhodující slovo. Půjdeme do toho znovu. Zpráva se mezi námi rychle rozšířila. Všechnu osobní výbavu musíme sbalit do vaků, které zůstanou v kasárnách, a venku se ponechají pouze věci, které poneseme s sebou do prostorů soustředění a budeme mít u sebe v malých ruksacích a ve velkých kapsách skokanských kombinéz, když budeme seskakovat do bitvy. Všechno, co zanecháme za sebou, až nastoupíme do letadel, bude zničeno a zbytky se odvezou do divizní odpadové jámy a v noci se spálí. Svě kasárenské vaky jsme naskládali na hromady u kancelářského stanu, odkud se odvezou nákladními auty a bezpečné uloží v uzamčeném skladu až do našeho návratu.

Později toho dne, když jsme měli všechno připraveno, vylezli jsme na nákladáky, které nás odvezly na letiště v Membury. Ostatní pluky 101. divize budou startovat z letišť v Aldermastonu a Ghilboltonu. Po šestnácti falešných poplaších a třech odvolaných operacích to vypadalo jako opravdová záležitost. Tentokrát to bylo nějaké jiné. Všichni jsme cítili, že jdeme do toho. Nováčci vytušili naše pocity a začali si pozorněji všímat toho, co děláme, sledovali každé naše hnutí, aby dokázali dělat všechno jako my. Viděli jsme na jejich tvářích otázky. Jaké to je? Jaké to bude? Bude tohle tvrdší než to minulé? Byli jsme v bitvě předtím, ale neměli jsme odpovědi. Nebudeme to vědět, dokud se do toho nedostaneme.

Když jsme seskákali v Membury z aut, byli jsme okamžitě rozmístěni do stanů podle družstev, čet a rot. Doběhli jsme ke stanům a uslyšeli signál k jídlu. Pojd' a posluž si. Dorazili jsme právě v době jídla. Nechali jsme svou skrovnou výbavu na polních lůžkách, vyhrabali jídelní náčiní a uháněli k velkým jídelním stanům, kde jsme byli nakrmeni smaženými kuřaty, bramborovou kaší, šťávou a zeleninou. Podobnou výtečnou stravu jsme měli před seskokem do Normandie — a navíc ještě zmrzlinu. Bylo to pravda: letectvo dostávalo lepší dávky než parašutisté a dopřávalo si.

Po jídle nás zavedli k velkým stanům, rozdělili do menších skupin, abychom se do stanů vešli, a uvnitř jsme dostali instrukce k nastávající operaci. Instruktaž nebyla tak důkladná jako před Normandií. Měli jsme pouze několik málo map — žádné plastické stoly, žádné letecké snímky, visící na drátech nad hlavami — a žádné velké povídání, pouze holá fakta. Žádné praktické nácviky. Toto tažení bylo splácáno dohromady v příliš krátkém čase. Vše, co jsme obdrželi, byly stručné pokyny — a nic víc.

Řekli nám, že jdeme opět do bitvy a to krátce po poledni sedmnáctého září. Seskočíme v Holandsku jako součást spojené výsadkové a pozemní operace, nazvané Market-Garden. „Markét“ bylo kódové jméno první poloviny operace, které se zúčastní 1. spojenecká vzdušná výsadková armáda bez 17. vzdušné výsadkové divize, která právě dorazila do Anglie a nebyla ještě úplně vyložena. „Garden“ bylo kódové označení druhé poloviny operace, které se zúčastní britská 2. armáda pod velením generálporučíka Milese C. Dempseye.

Z instruktaže vyšlo najevo, že operace Market-Garden je duchovní výplod polního maršála Montgomeryho. Navrhnul, aby mu byla přímo podřízena celá 1. spojenecká vzdušná výsadková armáda. Výsadkáři seskočí v Holandsku podél osmdesát kilometrů dlouhého pásu velké silnice vedoucí od Eindhovenu do Arnhemu, ovládnou klíčové mosty, strategická vojenská postavení a městečka a města podél silnice. Tato postavení musíme udržet za každou cenu, zatímco britský XXX. sbor pod velením generálporučíka Briana Horrockse prorazí německými liniemi na holandské hranici a probouje si cestu do Eindhovenu. Odtud se pohne po silnici, kterou pro něho uvolníme, do Arnhemu — to vše za pouhé tři dny.

Polní maršál Montgomery dále navrhnul, aby mu po tomto posledním obejití Siegfriedovy linie byla pro velkou ofenzívu ruhrským údolím a dál do Berlína podřízena 12. skupina armád generála Bradleyho. Bradley a Monty se neshodli v názorech na taktiku a organizaci vojenského velení a generál Eisenhower se rozhodl pro kompromis, který Montgomerymu poskytl lví podíl na pohonných hmotách a jiných zásobách a dal operaci Market-Garden zelenou. To znamenalo, že opravdu jdeme do toho. Montgomery rovněž trval na tom, že

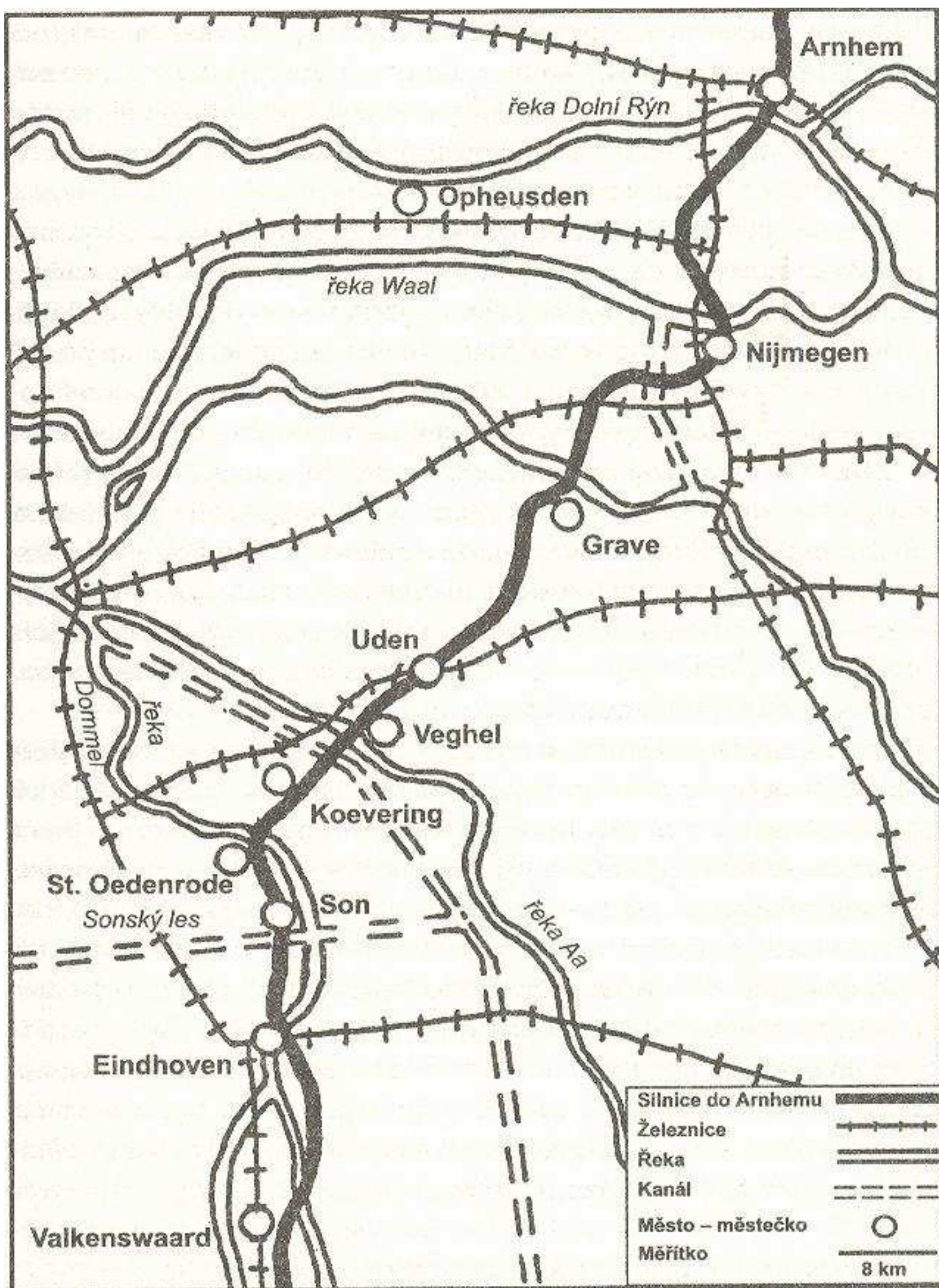
generál Eisenhower nařídí generálu Pattonovi, aby zastavil svůj postup Evropou a zůstal stát na místě, dokud nebude operace Markét-Garden úspěšně ukončena. Když se generál Patton dověděl, že Ike ustoupil Montymu, zuřil a Eisenhowerovo rozhodnutí označil „za nejvážnější chybu v celé válce“.

Prostory kolem našich seskokových zón a přistávacích zón pro kluzáky budou 16. září, den přede dnem D a znovu sedmnáctého, v den D, těsně před naším seskokem, tvrdě bombardovány a postře-lovány. Kluzáky přiletí po nás do stejných zón za několik minut po přistání posledního výsadkáře.

Naše dělostřelecká podpůrná jednotka. 377. výsadkový pluk polního dělostřelectva, přiletí v kluzácích hned po našem seskoku. Normandie nám udělila o nočních výsadkových operacích trpkou lekci. Každý polní kanón se musel rozebrat a spolu s municí potřeboval nejméně tucet samostatných padáků. Balíky se součástmi byly rozházeny po celé Normandii — na polích, v příkopech, v lesích a bažinách. Obsluhy se musely nejprve na rozsáhlých prostorách v noci najít a pak objevovat jednotlivé části kanónů a dopravit je na místo, kde se mohly smontovat, a to vše často pod těžkou palbou. Pak musely děla sestavit a přitáhnout je do palebných pozic. V Normandii to příliš dobře neklapalo. Domnívám se, že některé části kanónů ráže 75 mm se dodnes nenašly. Tentokrát přistanou kanóny sestavené a připravené k použití, spolu s obsluhami v kluzácích a za denního světla.

Instruktaž pokračovala. Britská 1. vzdušná výsadková divize dostala nejtěžší úkol. Její cíl byl doslovně na konci cesty- Měla dobýt a uhájit most přes Neder Rijn (Dolní Rýn) ve městě Arnhemu. Tato operace byla původně určena 101. vzdušné výsadkové divizi, ale Britové předtím plánovali výsadkovou operaci v tomto prostoru a byli lépe seznámeni s terénem, a tak na poslední chvíli dostala 101. divize Eindhoven a britská 1. divize Arnhem.

Novým velitelem 1. britské výsadkové divize byl generálmajor Robert E. „Roy“ Urquhart. Nikdy neseskočil s padákem z letadla a dokonce se nikdy ani nesvezl v kluzáku. Ne že by nechtěl. Ve skutečnosti téměř prosil o plnohodnotný výsadkářský výcvik, včetně seskoků.

Silnice do Arnhemu

Ale všichni máme své nadřízené a ti jeho mu nedali příležitost, aby mohl stát parašutistou. Navzdory tomu se mu při výcviku v terénu podařilo získat si opravdovou autoritu a důvěru podřízených jednotek. Byl skutečný úspěch pro „blátošlapa“ ve výsadkářské jednotce.

V plánovacím období operace Market-Garden souhlasilo nejvyšší velení s tím, aby velitelé divizí plánovali sami akce svých divizí a zvolili vlastní seskokové zóny a přistávací zóny pro kluzáky. Při konečné instruktáži velitelů byli generálové Taylor a Gavin zděšeni, když uviděli seskokové a přistávací zóny, které vybral generál Urquhart. Přestože generál Urquhart byl výborně kvalifikován jako velitel pozemních pěších jednotek, byl naprosto nezkušený v taktice boje výsadkářů, kteří diktovala, aby výsadkové jednotky seskakovaly přímo na cíl, nebo aspoň co nejblíže k němu. Generál Urquhart pod tlakem britských pilotů, kteří stěžovali, že Arnhem brání příliš silné baterie německého protiletadlového dělostřelectva, a varovali před velkými ztrátami letadel a jednotek, budoucímu nucení letět v dostřelu nepřátelských děl, rozmístěných ve velkém počtu ve městě a kolem něho, hledal alternativní zóny seskoku.

Generál prostudoval mapy a rozhodl, že pole na jih od mostu jsou příliš bažinatá, než aby **tam** mohl výsadek úspěšně přistát. Prostory na východ od severu a přímo na západ od města byly vhodné, ale piloti by museli letět přes oblasti největší koncentrace protiletadlových děl. Seskočit přímo nad městem mezi jeho natěsnané budovy s elektrickým vedením nad nimi bylo rovněž vyloučeno. Vylučovací metoda vedla generála k tomu, že vybíral několik vhodných prostorů vzdálených devět a půl až téměř třináct kilometrů západně a severozápadně od Arnhemu a od cíle útoku.

budou navíc nuceny probít se ke svým cílům, vzdáleným dvanáct kilometrů, a vzdát se momentu překvapení- Poskytnou tím nepříteli čas, aby se ve městě a u mostu opevnil, a bude-li to považovat za nutné, vyhodil most do vzduchu. A konečně to znamenalo, že síly, které přistanou, se budou muset cestou k mostu rozdělit k obraně trasy a materiálu nahromaděného v zóně seskoků, a pouze zbytek se bude poklusem hnát k cíli. A po cestě bude nutno vyčleňovat další skupiny a nechávat je k ochraně silnice před možnými protiútoky směřujícími k odříznutí útočících sil od seskokových zón.

Polská 1. samostatná parašutistická brigáda pod velením generála Sosabowského přistane v den D + 2 na jižním břehu Dolního Rýna téměř přesně na jih od mostu v Arnhemu a poněkud východně od města Eldenu. Jejím úkolem bude posílit 1. výsadkovou divizi — „rudé ďábly“ — pomoci jí vyčistit terén od nepřítele a zabezpečit most. Generálovi bylo řečeno, že se očekává, že pokud most nebude v době, kdy přistane jeho brigáda, v rukou „rudých ďáblů“, musí se mostu zmocnit Poláci.

Sosabowski byl agresivní, pohotový, tvrdohlavý a nesmiřitelný. Jeho vojáci by za ním šli třeba do horoucích pekel a on by za ně položil život. Byl to opravdový vůdce. Byl rovněž profesorem taktiky na polské vysoké válečné škole. Od počátku posuzoval plán operace skepticky — a nebál se to otevřeně říkat. Cítil, že koncepce není dokonale promyšlena, naplánována a připravena. Shazovat výsadkové jednotky po částech, postupně po několik dnů, mnoho kilometrů od jejich cílů a oddělené od spojeneckých sil širokou řekou, musí nutně vést ke katastrofě. A aby se záležitost ještě víc zkomplikovala, budou zásoby brigády shozeny na severní břeh řeky, zatímco generál se svými jednotkami přistane na jižním břehu.

Je třeba uznat, že existuje jen málo bojovníků, kteří dokáží překonat Poláky v boji. Polským parašutistům nešlo jen o porážku nacistů. Toužili po pomstě, přáli si vyrovnat účty za to, co se přihodilo jejich vlasti a milovaným osobám pod nadvládou nacistických okupantů. Navzdory nesouhlasu s plánem operace Sosabowski a jeho muži uložené rozkazy splní.

Instruktor vysvětloval, že se očekává, že „rudí ďáblové“ podporovaní Poláky dobudou most na Dolním Rýnu a udrží ho tři dny, dokud jejich obrnění bratři ze XXX. sboru generála Horrockse nedorazí na scénu. Tři dny, to bylo vše, co měly pozemní jednotky k dispozici. Seběmenší zpoždění přinese zkázu, protože nelze očekávat, že by jakákoli lehce vyzbrojená výsadková jednotka dokázala déle zadržet nepřátelské pěší, obrněné a dělostřelecké jednotky, o nichž se vědělo, že jsou v té době v prostoru Arnhemu. Jak věci vyhlížely, i dvaasedmdesát hodin boje napne síly této jednotky nad lidské meze.

505. a 508. parašutistický pluk 82. parašutistické divize a jejich 376. pluk výsadkového polního dělostřelectva seskočí na zóny N a Z východně od Groesbeeckých výšin. Dobudou a udrží Groesbeecké výšiny — jejichž sto metrů nad okolním terénem je patrně nejvyšším místem v Holandsku a ovládá okolní rovinu ve všech světových stranách na kilometry daleko — a zajistí své zóny seskoku pro pozdější přistání kluzáků.

504. parašutistický pluk 82. divize seskočí poblíž 540 metrů dlouhého mostu přes řeku Waal u Nijmegenu, severně od Grave, a zmocní se ho. Most je mnohem větší a delší než most v Arnhemu. Očekává se, že pluk obsadí rovněž tři další mosty, (z nichž jeden je železniční), přes šedesát metrů široký kanál řeky Maasy.

Nezáviděli jsme 82. divizi její úkol — obsazení mostu v Nijmegenu. Je to velká, dlouhá železobetonová konstrukce přes velmi širokou řeku, hájená nepřítelem odhodlaným raději most zničit nebo za něho padnout, než se ho vzdát. Dobýt tento most by byl nemalý úkol pro celou armádu a nikoli pro výsadkový pluk.

Naše 101. vzdušná výsadková divize „křičícího orla“ seskočí a její kluzáky přistanou v trojúhelníkové oblasti, jejíž vrcholy tvořila města Best, St. Oedenrode a Son. 501. parašutistický pluk seskočí na zónu A, šest a půl kilometru severně od Veghelu, obsadí a ubrání čtyři železniční a silniční mosty přes řeku Aa a přes Vilémův kanál.

502. parašutistický pluk přistane na seskokové zóně B, obsadí malý most přes řeku Dommel severně od St. Oedenrode a udrží ho. Zajistí rovněž přistávací zónu pro kluzáky, které budou přilétat o něco později po našem seskoku a po další dva dny s džípy, kanóny 75 mm,

náboji do nich a se vším ostatním vybavením, které nemohlo přistát na padácích.

Náš 506. parašutistický pluk seskočí přesně na sever od Soňu v seskokové zóně C. Odtud zamíříme na jih přes Sonský les a obsadíme Son na kanálu královny Vilemíny. Rota A, moje jednotka, dostala za úkol dobýt a držet most na hlavní silnici vedoucí z Eindhovenu do Soňu a dál. Předpokládá se, že pluk obsadí rovněž dva menší mosty přibližně necelých čtrnáct set metrů po obou stranách hlavního mostu v Soňu a udrží je. Jakmile to provedeme, budeme postupovat na město Eindhoven, zmocníme se ho a udržíme je do příjezdu britských tanků, které dorazí nejpozději příštího dne, 18. září.

Eindhoven je velké město s více než 130 000 obyvateli a se čtyřmi malými mosty — celkem jsme měli obsadit sedm mostů. V době, kdy jsme odlétali z Anglie, jsme ještě nevěděli, že Němci již před několika dny vyhodili do povětří menší mosty po obou stranách hlavního mostu v Soňu. Britské velení o tom muselo vědět z četných leteckých průzkumných snímků, pořizovaných denně v této oblasti, ale nikdo se nenamáhal nás o tom informovat. Naším úkolem bude rovněž udržovat silnici volnou pro příjíždějící britské obrněné jednotky, stejně jako to měly dělat ostatní výsadkové jednotky severně od nás. Ve skutečnosti máme položit koberec, po kterém se budou britské obrněnce a britští pěšáci bez překážek hrnout do Arnhemu a přes něj, a poté dál k ruhrskému údolí a k zadním dvířkám do Německa.

Generálmajorům Uquhartovi a Sosabowskému byly přiděleny nejhazardnější a nejobtížnější úkoly operace Market-Garden. Most v Arnhemu byl ve skutečnosti bránou do Německa a dalo se předpokládat, že každý Němec v této oblasti obětuje život, jen aby most nepadl do rukou Spojenců.

Ačkoliv Arnhem a jeho most byly nejvyšší příčkou žebříku, který se táhl od belgických hranic k Dolnímu Rýnu a byl konečným cílem celé operace, nejbližšími cíli s nejvyšší prioritou byly mosty na nejnižší příčce žebříku, v zóně 101. divize. Nejlogičtějším místem, na kterém by Němci měli přetnout téměř devadesát kilometrů dlouhý koridor do

vlastní země, byl na jeho začátku. A to byl Eindhoven. Kdyby byla trasa přerušena v tomto bodu, byla by k nezdaru odsouzena celá operace a všichni výsadkáři severně odtud by byli odříznuti a ponecháni svému osudu.

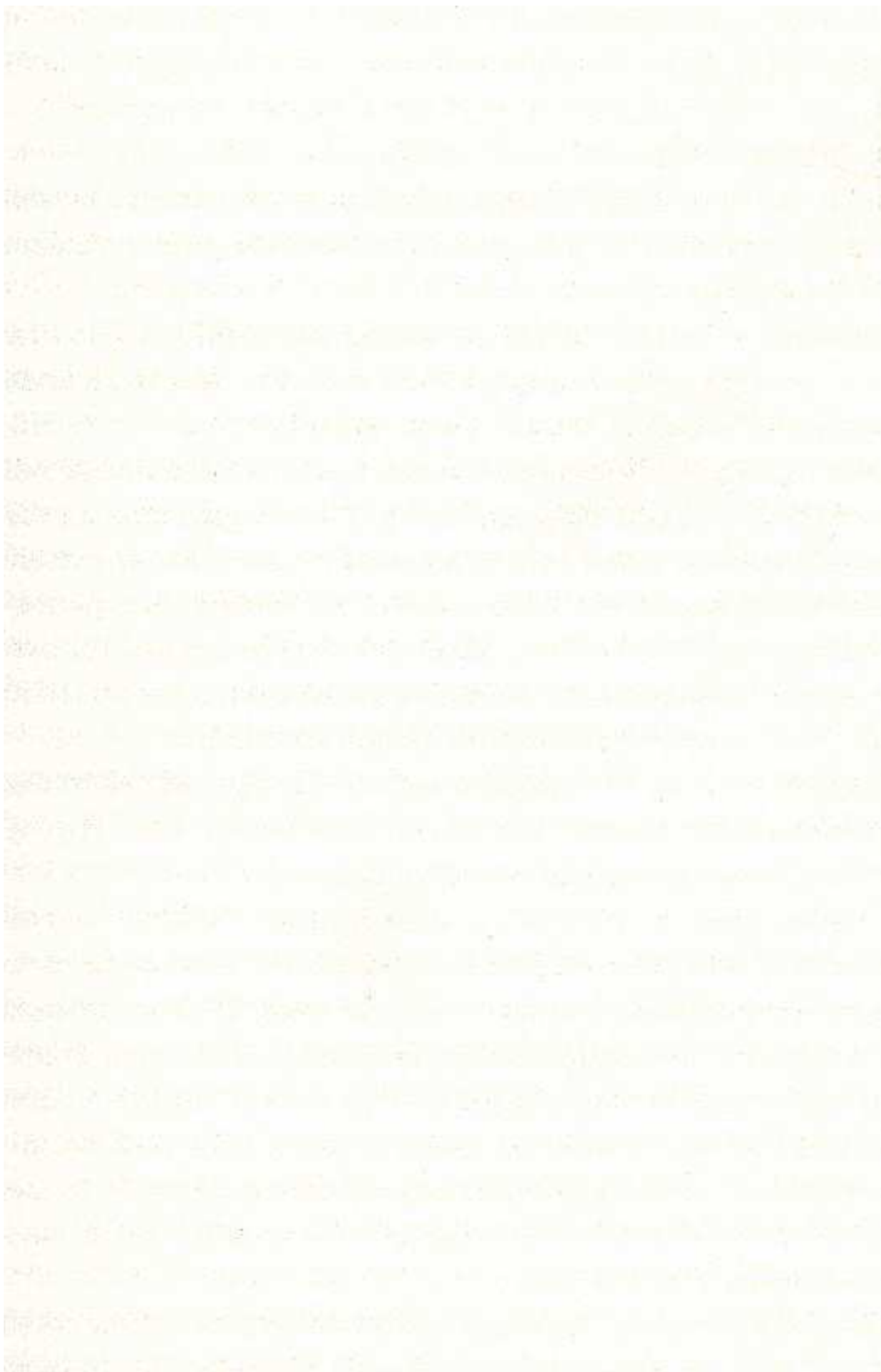
Druhou prioritou byly mosty přes řeky Maas a Waal v Grave a Nijmegenu v prostoru 82. vzdušné výsadkové divize. Kdyby Němci dokázali přerušit silnici zde, čekal by Brity a Poláky v Arnhemu týž zničující osud.

Kupodivu na posledním místě, pokud jde o bezprostřední taktickou prioritu, byl Arnhem, ten však měl největší strategický význam. Úspěch tažení závisel na tom, zda se jednotkám na každé spodní příčce žebříku podaří splnit jejich úkoly. Ovšem jestliže selže 101. divize na nejspodnější příčce, bude ztraceno vše. Jestliže selžou „rudí d'áb-love" a Poláci na nejvyšší příčce, budou ztraceni pouze oni.

Přede dnem D začaly kolovat pověsti, že máme víc výstroje, zbraní a letounů než Britové a že jsme patrně favorizováni. Zčásti to byla pravda. Měli jsme opravdu více všelijakých zařízení a letadel, ale zároveň jsme měli dvě divize na plných stavech, kdežto Angličané pouze jednu. Pokud jde o favorizování — to prostě pravda nebyla. Britové měli svůj způsob boje a typy zbraní a my jsme měli svůj způsob a své zbraně. Celkově jsme spolu vycházeli bezvadně. Stále jsme srovnávali naše věci: skokanské kombinézy, bundy, pušky, bazooky a všech-no možné. Nikdo by nenašel lepší druhy ve zbraní.

Pouze několik hodin nás dělilo od dalšího dne D a hodiny H — tentokrát v Holandsku. To nebyl již žádný „dry run". „Vletíme znovu mezi ně!" „Budeme zase skládat těla na hromady!" Když jsme se dostali ven z instruktážních stanů, procházeli mezi námi vojáci a vydávali nám nové náramenní označení L spojenecké vzdušné výsadkové armády. Měli jsme si je přišít na pravé rameno místo americké vlajky. Nedávalo to smysl. Když jsme se připravovali na seskok do Normandie i na tento seskok, dostali jsme rozkaz, abychom kvůli utajení odstranili nebo zakryli naše ramenní označení 101. divize, „křičícího orla". Většina z nás je neodpárala, pouze překryla útržkem volně nastehované látky. A teď nám bylo nařízeno, abychom si našili nové

označení a vytrubovali do světa, že jsme součástí 1. spojenecké vzdušné výsadkové armády. Jen několik vojáků si označení přišlo, ovšem pod americkou vlajku.

OPERACE MARKÉT

17. září 1944. Brzy ráno vyhlásili v nástupním prostoru budíček. Všichni byli přítomni nebo evidováni. Potom zazněl signál k nástupu na snídani. Vyrazili jsme poklusem, popadli jídelní soupravy a jako blázni uháněli k jídelnímu stanu.

Bylo chladné ráno, hustá mlha ležela na polích a rozjezdových drahách. Vzduch byl velmi vlhký, a když jsme v dlouhé frontě krok za krokem postupovali k servírovacímu pultu, srážela se na našich přilbách voda a kapala z jejich okrajů. Konečně jsem se k pultu dostal a sotva jsem otevřel svůj očík. Byla tu slanina, vejíčka, smažená na vol-ská oka, pokud jste to přáli, brambory, pudink, topinky, pomerančová marmeláda, ovocná káva. Naposledy jsme dostali něco podobného před odletem do bitvy v Normandii. Jak si vzpomínám, tenkrát mě napadlo, že je to něco jako poslední jídlo odsouzence na smrt. Nu dobrá, klidně můžete spokojeně umřít s plným žaludkem.

Absolvovali jsme frontu, vzali si jídlo a našli u stolů dostatek místa, takže jsme mohli sedět v malých skupinách s kamarády. Jako obyčejní jsme žertovali o nadcházejícím seskoku a diskutovali o něm s kováčskými muži, kteří si povídali o běžné práci. Někteří mluvili o tom,

zy jsme navlékli přes parádní uniformy. Mám za to, že si velení přálo, abychom byli krásní na slavnostní přehlídce po vyhrané bitvě. Jeden z mých kamarádů, George Newport, si posteskl, že nemá pod skokanskou bundu čistou přehlídkovou košili a poprosil mě, abych mu jednu půjčil. Náhodou jsem v příručním batohu jednu měl, a tak jsem mu ji podal s připomínkou: „Chci tu košili zpátky, až bude po všem.“

„Samozřejmě. A navíc ti ji vyperu,“ odpověděl.

Pohlédl jsem na mlhu a dumal nad tím, jak budou piloti vědět, že jsou na rozjezdové dráze, aby mohli odstartovat.

Znepokojovalo nás to, ale letecký personál nás ujišťoval, že mlha kolem deváté hodiny dopoledne zmizí a budeme mít teplý slunečný den. Bylo to jejich letiště a jejich práce, a tak jsem si říkal, že tomu snad rozumějí.

Navlečení do uniforem a skokanských kombinéz jsme šli dlouho přes pohnojené pole a hledali letadlo C-47, do kterého jsme měli nastoupit. Letouny byly zaparkovány jako stíny šikmo vedle sebe v dlouhých, vyrovnaných řadách po obou stranách rozjezdové dráhy. Seržant naší čety Ted Vetland měl na malém útržku papíru napsané číslo našeho letounu. Zdálo se nám, že jsou tu stovky letadel C-47, ačkoli bylo jasné, že tolik letadel nemůže být na jednom letišti. Další velká skupina C-47, ke kterým byly tažnými lany připojeny kluzáky, stála ve vyrovnaných řadách po obou stranách rozjezdové dráhy blízko startu. Kluzáky s jednotkami, s těžkým zařízením a dělostřelectvem vzlétnou chvíli poté, co odstartujeme, a poletí za námi na seskokové a přistávací zóny.

Kromě předpisových zbraní jsme měli s sebou i své osobní zbraně - pistole, lovecké nože, zákopnické nože z první světové války s ocelovými a mosaznými boxery a rozmanitou sbírku dalších nebezpečných předmětů, jimiž se dá zabíjet nebo mrzačit. Na zádech jsme měli naloženy kulomety a trojnožky, minomety ráže 60mm s dvojnožkami a opěrnými talíři, bazooky, torpéda Bangalore, výbušniny a munici.

Když jsme šli podél dlouhé řady letadel, díval se seržant Vetland ustavičně na útržek papíru v ruce. Pak se zastavil před letadlem, které mohlo být naše, ale doopravdy jsme si tím nemohli být jisti, protože číslo bylo načmáráno na boku letadla tak, že se téměř nedalo přečíst.

Vetland a dva další šli zkontrolovat letadlo vpravo od „našeho“ a zjistili, že jeho číslo je o jednu číslici nižší než číslo na Vetlandové papírku. Letadlo vlevo bylo o jednu číslici vyšší. Usoudili jsme, že to prostřední je opravdu naše. Spustili jsme svůj náklad na zem a začali definitivně balit a nakládat zbraně na svá bedra. Několik výsadkářů začalo připravovat velké parašutistické balíky, ve kterých byly uloženy těžké věci. Když je sbalili, upevnili je pod trup letounu. Velitel posádky je potom uprostřed našeho seskoku shodí.

Blízko nás zastavilo nákladní auto plné padáků. Šli jsme k němu a namátkově vytahovali padáky pro dnešní seskok.

„A co je tohle?“ vykřikl jeden výsadkář a držel padák za postroj před sebou.

Všichni jsme zvedli padáky a prohlíželi si je. Měly jiný postroj než ty, na něž jsme byli zvyklí. Padák byl týž, T-5, na kterém jsme cvičili a seskočili nad Normandií, ale postroj byl toho typu, jaký užívali Angličané. Všechny konce postroje vedly doprostřed prsou a tam byly připevněny k jediné velké přezce. Když se přezka pootočila a pěstí se udeřilo přímo do ní, tak se celý postroj uvolnil a odpadl od těla. Většina z nás by byla ráda, kdybychom byli tímto zařízením vybaveni při seskoku nad Normandií: zachránilo by mnoho Američanů, kteří byli bezohledně probodeni nepřátelskými bodáky, když se pracně vyprošťovali z postrojů. Ale některým kamarádům se tato konstrukce vůbec nezamlouvala.

„A co když vyskočím a pak omylem praštím do té přezky?“ vrčel jeden z nespokojených. „Všechno to ze mne spadne a já udělám při dopadu na zem díru až do pekla.“

Je ironií, že tento systém bleskového uvolnění postroje vynalezla a patentovala U. S. Switlik Parachute Company, nebyl však do současnosti zařazen do americké výstroje ani Američany používán. Britové jej použili jako první.

Poněvadž jsme tyto postroje nikdy neměli a nikdo nás o jejich ovládání nepoučil, byli jsme nuceni experimentovat na místě. Nasadili jsme si padáky, upravili postroje tak, aby nám seděly, a několikrát po sobě jsme zkusili přezku rychlého uvolnění. Velký pojistný čep, který se umístil za přezku poté, když se upevnily všechny konce, ji zajišťo-

val proti nahodilému otevření. K tomu, aby se postroj úplně uvolnil, bylo třeba otevřít podpínku záložního padáku, uvolnit upínku přidržující záložní padák k hlavnímu postroji, odstranit zajišťovací čep a pak natočit přezku ve směru hodinových ručiček a udeřit pěstí přímo do ní. Bylo to rychlejší a snadnější, než se to dá popsat. Když vyskočíme a hlavní padák se otevře, uvolníme rezervní padák a otevřeme podpínku stále ještě ve vzduchu, pak, jakmile se dotkneme země, vytáhneme čep a udeříme do přezky. Zkusili jsme si to několikrát na zemi a byli jsme s tím spokojeni.

K naší skupině letadel přijelo další nákladní auto a vyklopilo velký náklad munice a výbušnin. Všichni jsme byli povinni nést určitý druh a určité množství munice a výbušnin, aby se zajistilo dostatečné množství pro všechny zbraně v četě. Kulometčíci a minometčíci by neunesli své těžké zbraně a všechnu munici, potřebnou na několik dnů a nocí boje, a tak každý musel vzít pár krabic nábojů do kulometů, nejméně dvě miny do minometu, pár raket do bazooky, protitanko-vé miny, balíčky TNT, plastickou výbušninu C-2 a extra rozbušky, Pri-macord, detonační kapsie, tříštivé ruční granáty a kouřové granáty. Navíc jsme si k tomu museli obléci plovací vesty, protože poletíme přes vodní plochy, a přibalit tří denní zásobu jídla, rezervní prádlo a osobní výbavu.

Vedle hromady munice byla další hromada zdravotnických potřeb, včetně otevřené dřevěné krabice morfiových ampulek Syrettes. Mohli jsme si nabrat všeho podle libosti, protože přistaneme daleko za nepřátelskými liniemi, možná opuštění a těžce ranění a možná se budeme muset o sebe několik dnů starat úplně sami. Znáám několik výsadkářů, kteří si nacpali velké množství morfia do kapes. Vzal jsem si dvě Syrettes.

A pojednou jsme byli připraveni. K mému velkému překvapení mlha nepozorovaně zmizela, zatímco jsme si pořádali své věci. Nastával docela teplý, slunečný podzimní den a vál mírný vítr. Pomyslel jsem si, že by to mohl být docela příjemný seskok, pokud je stejné počasí na druhé straně Kanálu.

Nemuseli jsme nést spoustu všelijakých věcí, které jsme měli při seskoku v Normandii. Neměli jsme kovové cvrčky, které nám sloužily

pro zvolání a ohlas, ani velké jasné žluté šátky kolem krku k signalizaci ani papírové rukávy pro detekci plynu, navlékané na nadloktí pravé paže, ani plynovou masku — a nedovedu si teď vzpomenout, jestli nám bylo vydáno heslo a ohlas. Ale toto nebude noční seskok. V Holandsku budeme seskakovat z výšky 300 až 360 metrů za jasného slunečného dne přibližně ve 13.15 hod. na otevřená rovná pole. Nebylo nutné brát s sebou tolik drobností jako při nočním seskoku. Při seskoku i poté budeme na sebe pořád vidět. Jestliže byla postavení děl a protiletadlového dělostřelectva v přistávacím koridoru smetena naším letectvem, tak to opravdu vypadá na přehlídkový seskok.

Jeden po druhém jsme nastupovali do letadla. Nahoru a dovnitř nám pomáhal pozemní letecký personál, protože se vším tím materiálem, který byl naložen na naše ubohé tělesné schránky, bylo téměř nemožné pohybovat se a naprosto vyloučené dostat se do letadla bez cizí pomoci. Poručík William „Bili“ Muir, velitel naší čety a velitel seskoku, a seržant Vetland nám určili pořadí, ve kterém jsme měli podle jejich přání opouštět letadlo. Nováčky ve skupině rozmístili mezi „mazáky“ — titul, který získali ti z nás, kteří byli v jednotce při invazi do Normandie a předtím. Dostal jsem se přibližně do středu skupiny. Předě mnou, směrem k výstupním dveřím, byl vysoký, štíhlý, plavovlá-sý nováček, který se nechal přeložit od lyžařské jednotky. Za mnou byl výsadkář, který přišel do Aidbourne v téže skupině jako Benson, Phillips a já. Zúčastnil se s námi seskoku do Normandie a v bitvě se choval, jak nejlépe dokázal, ale nyní byl mimořádně nervózní. V jeho očích se zračil strach — všichni jsme to viděli. Seržant Vetland se postavil v řadě za něho, aby na něho mohl dávat pozor. Zbytek skupiny se táhl dozadu až k pilotní kabině. Speer na palubě nebyl, byl přidělen do jiného letadla.

Blonděatého nováčka jsme nazývali „Ski“ (Lyže), protože jeho vlastní jméno končilo na „ski“ a protože k nám přišel od lyžařských jednotek. Ski byl na výsadkáře dost vysoký — nejméně 185 centimetrů. Většina z nás měřila kolem 176 centimetrů nebo tak nějak. John, Joe a Bob Powersovi — dva bratři a bratranec — byli rovněž vysocí dobře přes 180 centimetrů, stejně jako Leon Jackson. Ale Jackson byl *mohutný*. Jeho prsty vypadaly jako svazky banánů a jeho síla odpovídá-

la jeho mohutnosti. Bob a Ray Teeterovi, identická dvojčata v naší rotě, byli malého vzrůstu. Byli přiděleni do velitelské čety a sloužili jako spojky kapitána Davise. Bob a Ray seskočili ve stejné skupině nad Normandií. Ray byl vážně a natrvalo raněn během přistání. Dopadl na ostnatý drát natažený od jednoho ze stovek kúlů — nazývaných Rommelův chřest a vyznačujících seskokovou zónu — a nikdy se k nám již nevrátil.

Byli jsme všichni na svých místech v sedátkách s opěradly a upoutáni řemeny. Dvě řady výsadkářů, celkem šestnáct, sedělo tváří v tvář proti sobě po obou stranách C-47. Muži s kulomety, minomety a jinými rozměrnými zbraněmi seděli nejbližší u dveří, aby mohli vyskočit první. Byli určeni jejich pomocníci pro případ, že by při výskoku potřebovali pomoc. My ostatní vyskočíme po nich. V této chvíli byly výstupní dveře, stejně jako v Normandii, na svém místě a zavřeny. Při ostatních seskocích, cvičných i bojových, byly dveře odstraněny.

Tuto chvíli jsem při seskoku neměl rád. V kabině bylo stále větší horko, pach oleje a benzínu byl stále intenzivnější a zdálo se, že kabina se ze všech stran na nás tlačí. Přáli jsme si odstartovat, vzletět, aby se dovnitř dostalo trochu čerstvého vzduchu. Ale jen jsme tu tiše seděli. Konečně motory jeden po druhém začaly vrčet, naskočily, zakašlaly, odmlčely se a naskočily znovu. Pilot zvyšoval otáčky každého z obou motorů, jakmile naskočil, pak seřídil počet otáček a zjišťoval, zda všechny přístroje a systémy správně fungují. Seděli jsme a motory chvíli běžely na vysoké otáčky a pak pilot snížil otáčky a my jsme zase čekali.

Slyšeli jsme ostatní letadla burácet po rozjezdové dráze a odjíždět. Pak jsme přišli na řadu. Pilot zvýšil otáčky a náš C-47 se začal otřásat a rozjel se. Byli jsme na cestě. Podívali jsme se z oken a viděli jsme, že jedeme v zástupu za vedoucím letadlem s mnoha dalšími letouny a míříme po pojížděcí dráze na konec startovací dráhy. Tam letadla chvíli vyčkala, až se letoun před nimi dostal do plných otáček a burá-civé se rozjel po ranvéji. Pak se další letoun natočil doleva a zarolo-val na místo, pilot sešlápl plyn na plné otáčky a odstartoval na rozjezdovou dráhu. A pak další a další — až došla řada na nás.

Náš letoun se natočil doleva, vyrovnal se na ranvej a pilot sešlápl až k podlaze. Nabírali jsme rychlost, kymáceli a potáceli se stále rychleji — teď už nebylo cesty zpět. Nikdo nemluvil. Všechny oči hleděly zavřené přepážkové dveře do pilotní kabiny, na pilota a posádku při přistání. Kola letadla opustila pevnou půdu, trochu jsme se zvedli, vyrovnali se, abychom získali rychlost ve vzduchu, a pak jsme stoupali vzhůru do nebe mezi ostatními letadly, která kroužila a pomalu se skládala do obrovské vzdušné armády. Byli jsme na cestě k našemu novému dni D v Holandsku. Operace Markét začala.

Šplhali jsme se pomalu vzhůru poněkud doleva, abychom se mohli připojit k formaci letadel s bojovými jednotkami, která se tvořila nad Anglií. Stejně jako při letu nad Normandií se kolona letadel prodlužovala jako kometa kroužící na obloze se stále delším ohonem, protože se ze západu zvedala nová letadla a přidávala se k nám. Letouny C-47 s připoutanými kluzáky budou rovněž brzy stoupat k nebi a vytvoří svou vlastní obrovskou letku, která poletí za námi na seskokové a přistávací zóny, a kluzáky začnou přistávat několik okamžiků poté, co se naše nohy dotknou holandské půdy. Stali jsme se součástí největší vzdušné invaze v dějinách.

Britská 1. vzdušná výsadková divize a naše 82. vzdušná výsadková divize se přiblíží ke svým seskokovým zónám ze severu. Letadla se vzdušnou výsadkovou divizí se budou přibližovat z jihu, pak poletí na seskokové zóny od západu na východ. Proto poletíme dlouho nad zemi obsazenou nepřítelem, takže po celou cestu bude palba protiletadlovými děly a kulometů velice silná. Jediná naděje je v tom, že spojení bombardovacích a bitevních letadel dokázala zlikvidovat nepřátele.

splní. Možná, že tato invaze prorazí cestu až do srdce Německa a válka tím skončí. Možná.

Jakmile se naše letecké kolony dostaly nad nepřátelské území, začaly se na nebi kolem nás objevovat černé obláčky flaku. V dlouhých ohnivých, hadovitě zkroucených dráhách se vzhůru k nám hnaly svítící střely, zařezávaly se do letadel nebo nás míjely a letěly dál, dokud nevyhořely. Dostávali jsme tvrdé zásahy — a to jsme byli ještě daleko od cíle. Poručík Muir rozkázal odstranit dveře a uložit je v zádi letadla. Naši kamarádi s těžkými zbraněmi — kulomety, minomety a opěrnými kotouči přivázanými k nohám, zahákovali otevírací lana svých padáků ke kotvícímu lanu a se značnými obtížemi postoupili ke dveřnímu otvoru, aby byli připraveni. Kdybychom dostali těžký zásah a museli seskočit, byli by naši kulometčíci a minometčíci s námi, i kdybychom vyskočili sami, ostatní letadla letěla dál a my zůstali opuštěni v nepřátelském území.

Kulometčíci a minometčíci používali novou metodu vyvinutou vrchním seržantem Joem Lancim z údržbářského oddělení 501. para-šutistického pluku. Uložili své těžké zbraně do vaku, který si pak přivázali k jedné noze na dlouhém drátě, procházejícím spojovacími smyčkami. Pak se vak přivázal sedm a půl metru dlouhým lanem k postroji padáku. Když výsadkář opustil letadlo a jeho padák se otevřel, vytrhnul se drát ze spojovacích smyček a uvolnil celý vak, takže ten mohl volně spadnout až na konec lana visícího ze sedla postroje. Na zem nejdříve dopadne těžký balík zbraní a pak teprve výsadkář. Ten potom snadno dostane kulomet nebo minomet jednoduše tak, že si je lanem přitáhne k sobě, aniž se musí vystavovat nepřátelské palbě, nebo zbraně dokonce někde hledat. To byl nucen dělat, když byly zbraně shazovány na samostatných padácích.

Tato metoda se lišila od britské — kterou Britové používali v Normandii — v tom, že vak byl uvolňován z nohy tažným drátem. Britský systém byl téměř stejný jako americký, až na to, že výsadkář musel vak odvázat ručně a ručně jej spustit dolů na celou délku lana.

Jednadvacetikilový kulomet nebo minomet přivázaný k jedné noze pořádně znesnadňoval pohyb na zemi či v letadle. Proto tito výsadkáři vždycky stáli ve dveřích, aby mohli jako první vyskočit ven, dokonce

i před vedoucím seskoku. Když přišel čas, museli pouze vykopnout nohy z okna, na které byla přivázána zátěž, ze dveří a byli okamžitě venku.

Letěli jsme déle než dobré dvě hodiny. Zbývalo již jen několik minut, než se dostaneme nad zónu seskoku, a většinu z těch minut poletovali v husté palbě flaku a kulometů. Když jsme se přibližovali k naší seskokové zóně, vystoupil z pilotní kabiny šéfpilot k poradě s poručíkem Muirem, a dohodli koordinaci našeho seskoku a spuštění paravaků, upevněných na zadním trupu letounu. Několik našich letadel bylo již sestřeleno, některá hořela v plamenech. Jedno vybuchlo vysoko ve vzduchu a všichni na palubě zahynuli. Na rozkaz poručíka Muira jsme vstali a zahákovali se, pak jsme si zkontrolovali vlastní vybavení a vzájemně si prověřili výstroj, přesvědčili jsme se, že padáky a postroje jsou řádně upevněny a naše otvírací lana jsou řádně zahákována ke kotevnímu lanu, které vedlo kabinou. Jediná chyba mohla znamenat zkázu a smrt. Pak přišel rozkaz: „Hlaste kontrolu výstroje.“ Postupovali jsme podle nacvičené praxe a hlasitě a zřetelně jsme vyvolávali od posledního muže u pilotní kabiny až k prvnímu muži u dveří. „Sedmnáctý v pořádku!“, „Šestnáctý v pořádku!“, „Patnáctý v pořádku!“ a tak dál až k číslu jedna.

Většina z nás se mírně sehnula a okny na obou stranách kabiny jsme s zájmem pozorovala, jak kolem nás vybuchuje víc a víc granátů. Když vybuchly příliš blízko, letoun se zhoupl a zakymácel. Náboje protažených kanónů a kulometů občas vnikly do letadla, ale nikoho nezasáhly. Nebe kolem nás bylo plné obláčků z výbuchů flaku a svítící stopy vzlétaly k obloze v dlouhých řetězcích, zatímco jiné se k nám blížily, když se vývrтка zavrtává do špuntu, a při hledání oběti hvízdaly. Narážely

byla popepřena černými tečkami explodujících granátů a ohnivými pásmy svítících střel prolétajících vzduchem. V tomto okamžiku veliký kus povrchu křídla prostě zmizel. Neviděli jsme, jak se utrhl, ani jsme neslyšeli ani neviděli náraz, prostě najednou ten kus nebyl. Na jeho místě byla díra přes šedesát centimetrů široká a metr dvacet dlouhá. Mohli jsme skrze ni vidět zemi.

„Vypadněme sakra z toho krámu!“ zaječel Ski, jak nejhlasitěji dokázal. „Vypadněme!“

Řada výsadkářů se nepohnula. Bylo by to několik minut před naším určenou seskokovou zónou. Vyskočíme na rozkaz a ani o vteřinu dříve.

Náš pilot se držel po celou cestu stanoveného kurzu stejně jako piloti ostatních letadel. Byli jako roboti, zdánlivě naprosto bez citu a bez jakékoli známky vzrušení. Když jsme prolétali nejhustší dělostřeleckou kulometnou palbou, udržovali letadla ve stanovené výšce a v předepsaném kurzu. Udržovali směr, i když viděli, jak se jejich kamarádi řítí zasaženi na zemi. Nikdo nemůže nikdy zapochybovat o statečnosti našich pilotů, o jejich posádek ani o tom, jakou péči projevovali o své pasažéry při přeletu přes srdce nepřátelského území na seskokové zóny. Byli přímo na cíli.

Již několik minut svítilo rudé výstražné světlo. Pojednou zazářilo světlo zelené. Poručík Muir vykřikl rozkaz: „Vpřed! Jdeme vpřed!“

Muži v seskokové skupině převzali rozkaz: „Vpřed! Ven! Vypadněme z té zatracené kraksny!“

A tak jsme vypadávali. Jackson se šedesátimilimetrovým minometem byl první venku ze dveří. Za ním těsně následoval Carter, náš kulometčí. Hned za ním vyskočil poručík Muir a pak rychle za sebou jeden po

se přitažlivost o svá práva a točila se mnou pod vrchlíkem. Pohlédl jsem vzhůru, abych zkontroloval vrchlík, a oslnilo mě jasné sluneční světlo. Přesto jsem dokázal zjistit, že padák se dokonale rozvinul. Otočil jsem hlavu a spatřil oblohu zcela zaplněnou padáky, parašutisty, vybuchujícími protiletadlovými granáty a svítícími střelami z kulometů. *Můj B* pomyslel jsem si, nikdy předtím jsem neviděl tolik mužů najednou ve vzduchu. Nebyl jsem schopen mezi tolika padáky ve vzduchu najít svou skokanskou skupinu.

Pohlédl jsem dolů a zjistil, že mnoho výsadkářů již přistálo a snažili se opustit seskokovou zónu. Potom jsem vzhlédl a ustrnul. Jeden C-47 se mířil přímo na mne. Jeho pravý motor hořel a za ním se táhl černý kouř. Padal dolů přímo doprostřed výsadkářů, visících bezmocně na svých padácích. Pilot se snažil udržet letadlo v kurzu. Měl oči doširoka otevřené, jak byl soustředěn na řízení. Když se letadlo na mne řítilo, spatřil jsem v pilotní kabině snad tři postavy. Bylo úplně jasné, že budu zabit, protože jsem to věděl. Ve dveřích letadla se postrkovali výsadkáři, aby se dostali ven, jeden přes druhého. Jejich padáky se sotva stačily včas otevřít. Instinktivně jsem zvedl nohy. Pravé křídlo proletělo těsně pod mnou, horizontální stabilizátor na ocasu se přibližoval a prořízl vzduch pouhých několik centimetrů pod mýma nohama. Podíval jsem se na pilota, kdy jako obrovská loď letěla kolem mne. Tyto okamžiky mám navždy zafixovány v paměti. Pilot upíral pohled přímo před sebe. *Věděl*, jaký osud jej i celou posádku očekává. Letadlo letělo dál, zasáhlo několik výsadkářů pod mnou a východně ode mne a zabilo je vrtulí nebo křídlem. Letoun narazil do země, naklonil se na pravé křídlo, udělal kotrmelec a rozpadl se na hromadu

2 210 metrů nebo z ještě menší výšky. Tentokrát jsme však byli vysoko, bylo jasné denní světlo a to nám poskytovalo množství času k pozorování a orientaci.

Zakřičel jsem na několik výsadkářů, kteří byli přímo pode mnou. Vzhledli a rychle se odsunuli, aby mi uvolnili místo pro přistání. Natáhl jsem ruce vzhůru, uchopil popruhy, natočil záda do větru, uvolnil se, pohlédl na obzor a dopadl na zem. Když jsem se odkutálel a zvedal na nohy, vzpomněl jsem si na rezervní padák a opasek. Ani jeden ani druhý jsem si nepřipravil tak, jak jsem plánoval. Naštěstí bylo klidno. Vstal jsem a uvolnil se ze všeho, vytáhl bezpečnostní čep, otočil přezku a udeřil do ní — a tím jsem se vyvlékl z postroje. Nejprve jsem musel zkontrolovat pušku. Byla nabitá a pojistka byla nastavena. Pak jsem přehodil malý batoh přes hlavu na záda a připevnil jej na ra-menní popruh. Potom jsem se ohlížel po někom známém.

Phillips byl asi devět metrů ode mne. Měl otevřený zásobovací paravak a bral si z něho dávky K, které cpal do kapes.

„Co to děláš?" zeptal jsem se.

„Zásoby pro budoucnost," odpověděl.

Vzal jsem si několik krabic a zastrčil je do již přecpaných kalhotových kapes a do batohu. „Raději bychom měli jít," řekl jsem. „Měli bychom být přítom, až budeme dobývat ten most."

Přicházel k nám usmívající se Ernest Bradison. Přes nos měl velký obvaz. „Mám uříznutý konec nosu. Udělala mi to střepina granátu z děla," řekl. „Ucítil jsem otevírací náraz padáku a vše bylo v pořádku, když kolem mne zasvištěl kousek granátu a odřízl mi konec nosu."

Zeptali jsme se, jestli se cítí dobře.

„Jasně," odpověděl. „Stejně jsem potřeboval, aby mi s nosem něco udělali."

Měl dlouhý nos, který připomínal nos Boba Hopa. Byl ze zranění docela šťastný. „Patrně budu vypadat mnohem lip," dodal.

Až do tohoto okamžiku šlo všechno jako po másle. Bylo to jako při přehlídkovém seskoku. Jaksi jsme se domnívali, že vše, co musíme teď udělat, je napochodovat do Soňu, zmocnit se mostu, zaujmout obranná postavení a čekat na rozkaz k přesunu do Eindhovenu.

Nad hlavami nám pořád ještě přelétávala letadla a obloha byla stále plná obláčků z výbuchů flaku a svítících střel. Všude bylo plno výsadkářů. Někteří ještě vyskakovali, jiní se již snášeli dolů, další právě dopadali na zem a ještě další se již zbavili postrojů a shromažďovali se do skupin, aby zamířili na místa soustředění, označená barevnými kouřovými granáty. Značně nás obtěžovaly střepiny dělových nábojů, které padaly z oblohy na zem a mohly zabít nebo zranit, a také všechno možné zařízení i lidé, snášející se z nebe. A každou chvíli měly přiletět kluzáky. Museli jsme opustit seskokovou zónu.

Většina mužů, kteří byli poblíž, patřila do naší roty, do A roty 1. praporu, 506. parašutistického pluku. Znali jsme se od vidění, i když ne jmény. Přibýlo příliš mnoho nováčků. Hledal jsem Speera, ale nemohl jsem ho najít. Rota A vedená 2. četou vyrazila na pochod směrem k městu Soňu. Kapitán Davis byl vpředu s poručíky Georgem O. Re-tanem a Georgem H. Couchem. Za zvěda vpředu byl určen Herb Erickson. Šli jsme po dvoustopé blátivé silnici podle hlubokého a širokého příkopu, na jehož dně stála voda. Na některých místech byl suchý a jinde v něm bylo vody až po kolena. Postupovali jsme po levé straně silnice směrem na Son. V nevelké vzdálenosti jsme viděli Sonský les.

Náhle se vpředu ozvaly výstřely. Herb Erickson spatřil před sebou německou hlídku. Když začala střílet směrem na rotu A, Erickson palbu opětoval. Němci zmizeli mezi stromy a rota se dala znovu do pohybu.

Připojil se k nám náš zdravotník Derek „Doc“ Saint. Vojáci přicházeli z otevřených polí a mířili do lesa, jako kdyby proudili do trychtýře. Pohlédli jsme zpět, abychom se podívali na seskakující výsadkáře, když někdo zakřičel: „Koukejte na to! Koukejte na to!“ Výsadkář, který zřejmě měl svůj rezervní padák a postroj tak dalece uvolněné, že vše, co měl učinit při dopadu na zem, bylo udeřit do velké uvolňovací přezky, aby se osvobodil od postroje, udeřil ve skutečnosti do přezky hned, jak vyskočil z letadla. Teď se řítí k zemi a jeho otevřený padák plul nad seskokovou zónou a pod ním se kýval prázdný postroj. Parašutistovo tělo dopadlo na oblý vrchol velké kupy sena, sklouzlo na zem a kutálelo se hlava nehlava od kupy pryč. Paže a nohy tloukly bezvládně kolem těla a stále se zkracovaly. To se mu láma-

ly kosti, když se kutálel jako míč. Konečně se nedaleko od kupy sena tělo zastavilo.

Doc Saint hleděl několik okamžiků na zmrzačené tělo a pak se otočil ke mně a řekl: „Nemá žádnou cenu o něco se pokoušet." Sli jsme dál.

Když jsme postupovali vedle příkopu, připojili se k nám Justo Correa, John Bielski, Royce Springfellow, Leon Jackson, Sherwood Trotter, Luke Easley, John, Joe a Bob Powersové a několik dalších. Dohnali jsme osamělého pilota, který pochodoval po dně příkopu, srovnal tempo s námi a občas se brodil až po kolena ve vodě. V jedné ruce držel pistoli ráže 45 a ve druhé ocelovou skořepinu přilby. Neměl v přilbě vyložení, a tak ji držel nad hlavou jako deštník. Když jsme se zastavili, zůstal rovněž stát. Když jsme vyrazili, dal se i on na pochod. Ze dna hlubokého příkopu mohl vidět nás, ne však okolní krajinu.

„Pojď sem nahoru," zavolal jsem na něho. „Pojď s námi tady nahore."

„Ani za nic," odpověděl. „Zůstanu tady dole, tam nahore je to vaše záležitost."

Nad našimi hlavami se vzduch zaplnil kluzáky. Jakmile byly jednou odpoutány od tažného letounu, byly vydány na pospas přitažlivosti a zemi. Přilétaly průměrnou rychlostí 144 km za hodinu, aby se udržely v letu a neztratily vinou těžkého nákladu rychlost. Pilot musel vybrat místo k přistání téměř okamžitě poté, co byl kluzák odpojen. Když pilot kluzák natočil, zakroužil nad tímto jediným místem, které si vybral, a přistával na ně, musel se na ně soustředit a cítit, jak kluzák letí a klesá a let i klesání ovládat. Neměl motor a nemohl manévrovat na výhodnější pozici ani udělat další pokus. Jakmile se zaměřil na přistání, musel přistát, to byl ten problém.

Dva kluzáky nahore přímo před námi se nakláněly a natáčely, oba doleva, jeden těsně nad druhým, oba se zřejmě pokoušely přistát na stejném místě. V této situaci je prakticky téměř nemožné, aby pilot v horním letounu viděl, co dělá pilot spodního kluzáku, a totéž platí i naopak. Kromě toho měli oba své zraky soustředěny na cíl — zvolené místo přistání. Sledovat letouny v blízkém okolí je starost kopilota.

Oba kluzáky byly asi t

ERROR: undefined
OFFENDING COMMAND: F1SAFY
STACK: